

pieczęć szkoły

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2022/2023**

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 14 stron (zadania 1–24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z niebieskim tuszem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

.....
.....
*Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia szkolna komisja
konkursowa po sprawdzeniu
pracy ucznia)*

Stopień: drugi

**Czas pracy:
120 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Numer zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Suma
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	7	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	16	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący szkolnej komisji konkursowej –
2. Członek szkolnej komisji konkursowej sprawdzający pracę –
3. Członkowie wojewódzkiej komisji weryfikujący pracę –

Zadania od 1. do 4. dotyczą fragmentu książki Francesco Alberoniego *O przyjaźni*.

Francesco Alberoni

O przyjaźni

Dlaczego w towarzystwie przyjaciół nie zdarza nam się nudzić? Ponieważ prawdziwa przyjaźń jest zawsze przygodą, zgłębianiem tajemnic życia, poszukiwaniem. W taki sposób tworzy się przyjaźń w dzieciństwie i w młodości. Dwoje dzieci nawiązuje przyjaźń, wynajdując nowe zabawy, puszczając wodze fantazji, podejmując wyprawę w głąb wielkiego zagadkowego świata, który je otacza. [...] W tym wieku towarzyszem nie bywa senny przyjaciel, z którym dzieli się wieczory. Dziecięcy towarzysz jest ciekawy świata, pełen napięcia. Każdy potrzebuje drugiej osoby, by stworzyć swój świat wyobrażony.

W porównaniu z dziećmi u nastolatków słabsza jest fascynacja wyobraźni przygodami rozgrywającymi się w szerokim świecie, głębsze jest natomiast zainteresowanie życiem wewnętrznym, światem społecznym i historią. W wieku tym z węższego już zakresu możliwości trzeba wybierać rodzaj stosunków, które się ustala między sobą a innymi ludźmi. Wszyscy po trosze są psychologami, którzy sondują psychikę własną i innych, aby pojąć rządzące tu prawa. Badanie własnej osoby wymaga poznania tego, co odróżnia od innych, i tutaj uwaga skupia się na dostępiej osobie, na przyjacielu. Jest to ten, który jest nam bliski, kogo więc możemy badać jak siebie samego oglądanego z zewnątrz. Młodzieńczy przyjaciel nie jest z nami identyczny, jest podobny, a zarazem różny, i jest kim innym. Przyjaciel otwiera odmienną perspektywę świata. [...]

Spotkanie z przyjacielem przynosi zawsze ryzyko własnej odmienności i jedyności, a tym samym własnej samotności i indywidualnego ryzyka. Oczywiście, przyjaźń przynosi także uspokojenie, gdyż przyjaciel jest z nami. [...] Przyjaźń upewnia i różnicuje. Im bardziej jest spotkaniem, tym bardziej zmusza do samotnej wędrówki.

Francesco Alberoni, *O przyjaźni*, Warszawa, 1994, s. 87–88.

Zadanie 1. (0–2 p.)

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są zgodne z treścią tekstu. Zaznacz TAK, jeśli zdanie wyraża myśl zgodną z tekstem, lub NIE, jeżeli jest z nim niezgodne.

1.	Przyjaźń daje nam poczucie bezpieczeństwa.	TAK	NIE
2.	Podstawą przyjaźni w dzieciństwie jest wspólne odkrywanie świata.	TAK	NIE
3.	W wieku młodzieńczym przyjaźnimy się tylko z kimś, kto jest taki sam jak my.	TAK	NIE
4.	Aby przyjaźnić się z drugą osobą, trzeba zrezygnować z własnej indywidualności.	TAK	NIE
5.	Dziecko oczekuje od przyjaciela głównie tego, że będzie on interesować się jego życiem wewnętrznym.	TAK	NIE

Zadanie 2. (0–2 p.)

Wymień 5 różnych zalet przyjaźni, o których mowa w tekście. Nie cytuj.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Zadanie 3. (0–2 p.)

Zapoznaj się z przytoczoną definicją aforyzmu. Wypisz z tekstu jedno zdanie, które można uznać za aforyzm, i objaśnij jego sens.

Aforyzm – maksyma, sentencja, złota myśl; zwięzła wypowiedź formułująca ogólne spostrzeżenie, myśl filozoficzną, moralną.

Zdanie:

.....

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–2 p.)

Z zacytowanego zdania wypisz jeden epitet i jedną przenośnię oraz objaśnij ich znaczenie w tekście.

Dwoje dzieci nawiązuje przyjaźń, wynajdując nowe zabawy, puszczając wodze fantazji, podejmując wyprawę w głąb wielkiego zagadkowego świata, który je otacza.

Epitet:

Objaśnienie:

.....

.....

Metafora:

Objaśnienie:

.....

.....

Zadanie 5. (0–2 p.)

Uzupełnij poniższe zdania właściwymi formami rzeczowników. Pamiętaj o poprawnym zapisie.

Przyjaźń z kimś nie może być naszą (*zachcianka* – l.poj.) ani też wyłącznie wyjściem naprzeciw jego (*oczekiwanie* – l.mn.).....
Groziłoby to poczuciem (*nie/spelnienie* – l.poj.)..... Przyjaźń nie może także wymagać (*rezygnacja* – l.poj.) z naszej indywidualności. O (*przyjaciel* – l.mn.) nie powinno się nigdy źle mówić.

Zadanie 6. (0–1 p.)

Przekształć podane zdanie złożone w zdanie pojedyncze.

Mimo tego, że się różnimy, potrafimy stać się sobie bliscy.

Zadanie 7. (0–2 p.)

Podaj przykład bohatera lektury obowiązkowej, który dzięki przyjacielowi nauczył się oglądać świat z innej perspektywy. Uzasadnij swój wybór, opisując wybraną sytuację.

Bohater:

Tytuł lektury:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadania od 8. do 14. oraz zadanie 17. dotyczą książki Katherine Marsh *Chłopiec znikąd*.

– Myślę, że nie potrzeba wielu ludzi, żeby coś ukryć – zauważył cicho Max.

– Byłeś kiedyś w Molenbeek? Człowiek czuje się tam, jakby nagle opuścił Europę.

Max o mało nie powiedział, że przecież mieszka tam również Farah, ale szybko zrozumiał, że madame Pauline uznałaby to za kolejny dowód, że miała rację. Skąd mogła wiedzieć, że Farah była najbardziej uczynną osobą w jego klasie? Myślała tylko o tym, że jej matka nosiła chustę.

– Mam nadzieję, że ta kobieta i reszta jego przeklętych pomocników wyląduje w więzieniu – ciągnęła madame Pauline. – Albo jeszcze lepiej, że ktoś odeśle ich wreszcie tam, skąd przyszli.

– Ale czasami trzeba coś ukrywać przed policją, prawda? – wtrącił Max, zanim zdołał się powstrzymać.

– Naturalnie, że tak – przyznała madame Pauline. – Wystarczy przecież wspomnieć o Jonnarcie. Nie tylko ukrywał żydowskiego chłopca, ale pomógł mu potem uciec.

Max spojrzał na nią, kompletnie zdezorientowany.

– Zaraz, to Ralph uciekł? Byłem pewien, że doniósł na nich sąsiad Jonnarta i że gestapo...

– Owszem. Gestapo aresztowało Jonnarta i rodziców Ralpa jeszcze tej samej nocy.
Ale Jonnart natychmiast zrozumiał, kto po niego przyszedł – bo kto inny dobijałby się do drzwi o piątej rano – więc zanim ich wpuścił, wysłał swojego syna Pierre’a...

– Kolegę Ralpa z klasy?

– Tak. Wysłał Pierre’a na górę, żeby obudził Ralpa i kazał mu działać zgodnie z planem, który opracowali wcześniej na wszelki wypadek. [...]

– Ale Jonnart i tak został aresztowany?

– Naziści nie dali się tak łatwo wyprowadzić w pole. Przeszukali dom od góry do dołu i znaleźli na najwyższym piętrze puste, nadal ciepłe łóżko. Zanim jednak zdali sobie sprawę, co się stało, Ralph zdążył uciec, więc mogli tylko wyładować złość na Albercie. Pierre pobiegł do Jacques’a Breuera, ojca swego przyjaciela ze skautów, powiedział mu, co się stało, i poprosił go, żeby pomógł Ralpowi. Jacques pracował jako kustosz w Muzeum Cinquantenaire i tam właśnie ukrył Ralpa w piwnicy. Chłopiec dotrwał tam do końca okupacji.

Max nie mógł uwierzyć, że dopiero teraz poznał zakończenie tej historii. Przecież ono zmieniało wszystko.

– Więc Ralph przeżył wojnę!

– Dzięki Jonnartowi, jego rodzinie i rodzinie Breuerów. Byli prawdziwymi bohaterami. Jednak między ukrywaniem żydowskiego chłopca a ukrywaniem terrorysty jest ogromna różnica.

Max uśmiechnął się szeroko. Madame Pauline miała całkowitą rację. Chłopiec taki jak Ahmed zasługiwał na współczucie i wsparcie. Max wiedział, tak jak musiał przed nim wiedzieć Albert Jonnart, że postępował słusznie. Ale zrozumiał to wyłącznie dlatego, że nie wydał Ahmeda policji i nie odwrócił się po tym, jak odkrył go w piwnicy swojego domu.

Katherine Marsh, *Chłopiec znikąd*, Piaseczno 2019, s. 231–232.

Zadanie 8. (0–2 p.)

Wskaż właściwe uzupełniania poniższych zdań dotyczących bohaterów i wątków w powieści *Chłopiec znikąd*. Podkreśl odpowiednie wyrazy.

Madame Pauline to bohaterka **drugoplanowa/epizodyczna**, która wzbogaca wiedzę bohatera o świecie i ma wpływ na jego poglądy na temat „obcych”.

Przywołana w powyższym fragmencie historia pana Jonnarta stanowi wątek **główny/poboczny** i jest częścią **fabuły/akcji** utworu.

Zadanie 9. (0–1 p.)

W ostatnim akapicie przytoczonego fragmentu lektury pojawia się zdanie: *Max wiedział, tak jak musiał przed nim wiedzieć Albert Jonnart, że postępował słusznie*. Objasnij swoimi słowami, po co autorka przywołała w tekście historię z II wojny światowej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0 –2 p.)

Przeczytaj zacytowane fragmenty lektury i na ich podstawie napisz, jakie uczucia wobec migrantów żywi madame Pauline, a jakie – Max.

1) *Byłeś kiedyś w Molenbeek? Człowiek czuje się tam, jakby nagle opuścił Europę.*

.....

2) *Mam nadzieję, że ta kobieta i reszta jego przeklętych pomocników wyląduje w więzieniu [...]. Albo jeszcze lepiej, że ktoś odeśle ich wreszcie tam, skąd przyszli.*

.....

3) *Ale zrozumiał to wyłącznie dlatego, że nie wydał Ahmeda policji i nie odwrócił się od niego po tym, jak odkrył go w piwnicy swojego domu.*

.....

Zadanie 11. (0–2 p.)

Co skłoniło Maxa, Oskara i Farah do pomocy Ahmedowi? Określ motywy ich postępowania. Odpowiedzi zapisz w tabeli.

Max	Oskar	Farah

Zadanie 12. (0–2 p.)

Max powiedział: *Nie można poznać niczyjej wartości, póki nie da się mu szansy.* Uzasadnij słuszność jego słów, podając dwa przykłady z treści lektury.

1)

.....

.....

.....

2)

.....

.....

Zadanie 13. (0–7 p.)

Opisz zamieszczoną poniżej reprodukcję obrazu René Magritte`a *Terapeuta*.

Wykaż związek tego dzieła z treścią książki *Chłopiec znikąd*, odwołując się do co najmniej czterech elementów obrazu.

Źródło: <https://www.galeriaperspektywa.pl/terapeuta-ren-magritte-p-370.html>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–1 p.)

Przeczytaj poniższy fragment i odpowiedz na pytania.

– Popelnilem bład – przyznał Fontaine szorstkim głosem. – Chociaż gdyby Ahmed nie uciekał, jakby naprawdę był winny, pewnie zrozumiałbym to nieco wcześniej.

A. O jakim błędzie mówi Fontaine?

.....

B. W jakiej sytuacji padają te słowa?

.....

.....

Zadanie 15. (0–2 p.)

Dokonaj analizy słotwórczej wyrazów pochodnych podanych w tabeli.

Wyraz pochodny	Wyraz podstawowy	Formant słotwórczy
<i>izolowanie</i>		
<i>Belg</i>		

Zadanie 16. (0–1 p.)

Z poniższego fragmentu wypisz wszystkie zaimki.

Ogarnął go jeszcze gorszy lęk. Jedywym dowodem na to, że w ogóle był Syryjczykiem, był podrobiony paszport. Jego ojciec kupił dokument na czarnym rynku w Turcji po ich ucieczce z Syrii.

.....

Zadanie 17. (0–2 p.)

Napisz, jakie przerośne znaczenie w powieści *Chłopiec znikąd* mają wymienione w tabeli elementy treści.

Element treści	Znaczenie przerośne
schody	
storczyki	
szkoła	

Zadania od 18. do 20. odnoszą się do lektury Barbary Kosmowskiej *Kolorowy szalik*.

Zadanie 18. (0–1)

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są zgodne z treścią opowiadań zawartych w lekturze *Kolorowy szalik*. Zaznacz TAK, jeśli zdanie wyraża myśl zgodną z tekstem, lub NIE, jeżeli jest z nim niezgodne.

1.	Michał jest właścicielem wilczura.	TAK	NIE
2.	Akcja opowiadania <i>Dziwne spodnie</i> toczy się na wsi.	TAK	NIE
3.	Zdrobnienie imienia narratorki drugiego opowiadania to Emi.	TAK	NIE
4.	Tomek był przezywany Markizem z powodu pracy wykonywanej przez jego ojca.	TAK	NIE
5.	Dochód ze sprzedaży świątecznych kartek robionych przez klasę Marysi miał być przeznaczony na wycieczkę do Krakowa.	TAK	NIE

Zadanie 19. (0–2)

Na podstawie fragmentów lektury zamieszczonych w tabeli objaśnij, jaką rolę w charakterystyce bohatera odgrywają tytułowe elementy garderoby.

Cytat	Rola elementu garderoby w charakterystyce bohatera
<i>Mijały tygodnie, wakacje zbliżały się do końca, a my widywaliśmy Nowego tylko z daleka. Najpierw rzucał się w oczy jego kolorowy szalik, a dopiero potem Nowy.</i>	

Opowiedziałam mamie, jaki to cudaczny elegant zaczął chodzić z nami do szkoły. I o tym, jak dziewczyny pisały do siebie liściki z różnymi wierszykami, że „pod oknem, wygodnie, rozsiadły się Dziwne Spodnie” albo „Nowy jest mocno wsiowy” ...

Zadanie 20. (0–1)

Jakie wspólne przesłanie niosą oba opowiadania zamieszczone w książce Barbary Kosmowskiej?

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0–2)

Przekształć zdania, zmieniając formę czasowników ze strony czynnej na bierną. Jeśli przekształcenie nie jest możliwe, zapisz tę informację w wyznaczonym miejscu.

A. *Dzieci widywały Nowego tylko z daleka.*

.....

B. *Moja niechęć do Agnieszki wzrosła jeszcze bardziej.*

.....

C. *Pieszczoch pokazuje kartkę z życzeniami znajomym.*

.....

D. *Uczniowie i nauczyciele zorganizują w Dąbrówce kiermasz świąteczny.*

Zadanie 22. (0–1)

Wstaw przecinki w poniższym zdaniu.

Wieczorem gdy już wyłączyłam nocną lampkę myślałam o tym że jak się jest samemu nikt nie przyzna ci racji.

Zadanie 23. (0–2)

Z podanego wypowiedzenia wybierz wszystkie imiesłowy przymiotnikowe, wpisz je do tabeli i określ, jakimi są częściami zdania.

Ta fotografia łąki przypominającej podwodną rafę koralową została przeze mnie wykonana wiosną ubiegłego roku.

Imiesłowy przymiotnikowe	Części zdania

Zadanie 24. (0–16)

Napisz skierowane do rówieśników przemówienie, w którym spróbujesz przekonać ich, że nie należy zbyt pochopnie oceniać ludzi, ponieważ powierzchowna ocena może być fałszywa i krzywdząca. W argumentacji wykorzystaj przykłady z własnego życia oraz z lektur *Chłopiec znikąd* i *Kolorowy szalik*.

Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

